

Monumentnummer*: 528158

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 25 april 2005
Kadaster deel/nr 82836/128

Woonplaats* Driebergen-Rijsenburg
Gemeente* Utrechtse Heuvelrug
Provincie* Utrecht

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Driebergen-Rijsenburg	D			884
Driebergen-Rijsenburg	D			886
Driebergen-Rijsenburg	D			883
Driebergen-Rijsenburg	D			799
Driebergen-Rijsenburg	D			710
Driebergen-Rijsenburg	D			568
Driebergen-Rijsenburg	D			462
Driebergen-Rijsenburg	D			797
Driebergen-Rijsenburg	D			795
Driebergen-Rijsenburg	D			674
Driebergen-Rijsenburg	D			709
Driebergen-Rijsenburg	D			712
Driebergen-Rijsenburg	D			463
Driebergen-Rijsenburg	D			796
Driebergen-Rijsenburg	D			487
Driebergen-Rijsenburg	D			190
Driebergen-Rijsenburg	D			798
Driebergen-Rijsenburg	D			800
Driebergen-Rijsenburg	D			567

*Omschrijving***

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG.

De historische tuin- en parkaanleg van de buitenplaats Leeuwenburgh heeft een hoofdstructuur die in grote lijnen dateert uit de tweede helft van de 17de eeuw en het begin van de 18de eeuw. In deze tijd was er op Leeuwenburgh sprake van een geometrische aanleg in Frans-classicistische stijl, waarvan thans nog een aantal elementen resteren waaronder de lanenstructuur, de ronde kom en zichtassen. Waarschijnlijk werd het huis Leeuwenburgh in 1657 gebouwd als een buitenhuis voor Gerard Zoudenbalch. Tien jaar later, in 1667, werd de boedel van Zoudenbalch door Melchoir Toussain gekocht, in een acte wordt onder meer een niet meer bestaand 'duyfhuis' genoemd en is voor het eerst sprake van de naam Leeuwenburgh. In 1728 werd Leeuwenburgh het bezit van de Utrechtse magistraat mr Gideon Boudaan en in de eerste decennia van de 18de eeuw, dus kort voor of tijdens het bezit van Boudaan, werd rondom het huis een park in Frans-classicistische stijl aangelegd. Op een vroeg-18de-eeuwse vogelvlucht (vermoedelijk daterend van voor 1728) in aquarel van Hendrik de Leth is te zien dat achter het huis een midden-as ligt. De voorste vijver in de as wordt door parterres de broderie omgeven en aan weerszijden geflankeerd door twee rijen bomen. Aan de noordzijde een halvemaanachtige berceau (waarvan het linkerdeel nog als verhoging in het terrein aanwezig is). Hierachter links de nog altijd bestaande moestuin en rechts de boomgaard. In het daarachter gelegen bos de thans nog bestaande grote ronde vijver met geschulpte randen, omgeven door sterrenbossen. Aan de westzijde van de zij-as, de Leeuwenburgerlaan, lagen bospercelen, waarvan het ter hoogte van het huis en achtergelegen tuinen als sterrenbos was uitgevoerd. Veel van de 17de- en vroeg-18de-eeuwse elementen bleven de gedurende de hele 18de eeuw bewaard. In 1748 verkocht Boudaan Leeuwenburgh aan Johannes Mattijs Swemmelaer, kannunnik van Sint Marie te Utrecht, hij verwierf tevens de ambachtsheerlijkheid Hardenbroek, het aan de overzijde van de Langbroekerwetering gelegen huis Molensteyn en in 1779 liet hij ten oosten van dit huis de drie nog bestaande arbeiderswoningen bouwen. In 1784 gaf hij opdracht om ten oosten van Leeuwenburgh aan de Wetering een koetsierswoning te bouwen. In 1808 werd de buitenplaats eigendom van Arnoud Jan van Westrenen, heer van Sterkenburg en vanaf 1818 van zijn zoon Jan Antonie Godin van Westrenen. In deze periode was er sprake van een verlandschappeling van het park, terwijl tevens de hoofdstructuur van het formele park nog altijd bestaat. De Kadastrale Minuut uit 1828 geeft een goed beeld van de toenmalige en thans nog in grote lijnen bestaande situatie: omgracht huis, een bouwhuis, een ovaal grasveld en een in de as van het huis liggende weg naar de Langbroekerdijk. Achter het huis lag de 'plaisiertuin' waarin de toen nog ovale (thans ronde) vijver en daarachter de moestuin en de boomgaard, waarachter het 'boombosch' zich uitstreckte. Ten noorden van het huis, op de 'heuvel' achter de vijver staat thans een pergola van ijzer, vermoedelijk van rond 1900. Kort na 1854 werd Leeuwenburgh eigendom van Jhr Mr Pieter de Beaufort. Hij breidde het huis uit met enkele aanbouwen, liet de gracht aan de voorzijde van het huis dempen en liet de gracht ten westen van het huis landschappelijk vergraven met het kleine eilandje. De toegang tot het huis werd naar de linkerkant verlegd. Aan het begin van de Leeuwenburgerlaan werd een brug geslagen. De zichtas (de oude oprijlaan) ten zuiden van het huis bleef bestaan. In deze periode werden de nog bestaande zichtassen op de duiventoren en de decoratieve achtergevel in vakwerk van de boerderij gecreëerd. In 1864 werd aan de noordzijde van de buitenplaats het poortwachtershuisje met bijbehorend hek gebouwd. Tussen 1854 en 1869 kreeg het bijna recht tegenover huis Leeuwenburgh gelegen Molenstein haar huidige uitmontering als kapel en duiventoren. Vanaf dat moment dient het gebouw als 'folly' of 'point de vue'. Naast Molenstein staat in de zichtas van huis Leeuwenburgh een fraai hek. Vanaf 1900 (overlijden van Willem Hendrik de Beaufort) tot heden is in de structuur van de buitenplaats Leeuwenburgh weinig veranderd.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG is van algemeen belang:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als representatief voorbeeld van een deels in structuur en deels in detail gaaf bewaard gebleven tuin- en parkaanleg in landschapsstijl, in fasen aangelegd in de 19de eeuw binnen een nog in hoofdlijnen bestaande 17de- en 18de-eeuwse formele aanleg;
- vanwege het belang van de aanleg voor de geschiedenis van de tuin- en landschapsarchitectuur;
- vanwege de zichtassen vanuit het hoofdgebouw op de duiventoren, de vakwerkgevel van de boerderij, het zicht op de 'folly' Molenstein;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats;
- vanwege de ruimtelijke samenhang met het ten zuiden van de Langbroekerwetering gelegen vlakke, weidse landschap.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg